

faae det Samme at bethyde for Valgmenighederne, som det nu har — jeg indrømmer, at det desto værre nu ikke har Meget at bethyde paa mange Steder —, saasnart det selv vil. Stadfestelsen af en af en saadan Menighed valgt Præst vilde kunne tages tilbage, naar han ikke rettede sig efter Kirkens Love og Anordninger, naar han gjorde Afvigelse fra, hvad der er vedtaget om Kirkens almindelige Være. Lovforslaget tillader en fredelig Sondring af Retninger, som hver for sig have den selsomme Berettigelse, som samstemme i et fælles Værebegreb, og som derfor retteligt henhøre til den samme Beskjendelse. Det lægger Ansvar for den religiøse Trangs Tilfredsstillelse over paa Befolkningen selv, og idet det gjør dette, styrker det Befolkningens moralske Følelse. Jeg anseer dette Lovforslag for et Middel til at vække og at styrke det religiøse Liv, saavel umiddelbart ved det Exempel, der gives og kan gives ved saadanne Menigheder, som middelbart derved, at den foreslaaede Lov vil blive en Spøire for Præsterne i Almindelighed; thi det kan man ikke fortænke Præsterne i, at ingen af dem just vil ønske at see en Valgmenighed opstaae i sit Sogn og saaledes et offentligt Vidnesbyrd afgivet om Utilfredshed med hans Embedsgjerning. Den foreslaaede Lov vil altsaa være en Spøire for Præsterne i Almindelighed, som vil være langt virksommere end det Tilsyn, der kan føres fraoven eller fra Siden, jeg mener fra Provsterne. Jeg vil hverken dable eller bagtale Præstestanden; den tæller overmaade mange hæderlige og dygtige Medlemmer i sig og ganske vist flere saadanne end udhygtige; men det kan ikke nægtes — og det er den naturlige Følge af, at den er saa talrig —, at der skjuler sig eller findes blandt den en stor Deel Middelmaadighed. Dette er jo ogsaa erkjendt af Fleertallet i Udvalget, og denne Middelmaadighed trænger til at spores for ikke at falde i Søvn, til at gjøre sig Umage for at vinde og tilfredsstille Menighederne, og dette vil paa den allerfimpleste og naturligste Maade opnaaes ved den lille her foreslaaede Lov. Jeg finder derhos, at det vil være en stor Uret mod det Mindretal — jeg gjentager, hvad jeg ved første Behandling indrømmede, at det for Diebliffet kun er et Mindretal, der be-

gjæver en saadan Lov — at nægte det Lovet. Men er den først given, er den almindelig Lov, saa gjælder den for alle de Mindretal, der senere ville benytte den. Det er altsaa ingenlunde blot en enkelt Retning, som den vil give Velighed til i Frihed at trives i Kirken, men enhver iøvrigt under Kirken retteligt henhørende Retning, som maatte opstaae, vil have den selsomme Ret. Derimod seer jeg ikke rettere, end at Lovforslagets Forkastelse vil være meget betænkkelig. Jeg kan indrømme og har gjentagne Gange indrømmet, at dets umiddelbare Følger maastee ikke ville være store — jeg lægger i alt Fald langt større Vægt paa de middelbare —, men dets Forkastelse vil, troer jeg, være beklagelig, thi man vil da med Rette eller Urette deri see en Mand, som er imod Frihed og Selvregjering. Det lader sig jo dog ikke nægte, at det Princip, drevet til det Yderste, at der skal organiseres ovenfra, at man ovenfra vil det have det i sin Magt at kunne afgjøre, om en aandelig Nød eller Menigheds-trang er sand eller ikke sand, og om den bør tilfredsstilles eller ikke tilfredsstilles, og at man vil hævde dette Overherredømme, denne faderlige Forsorg i de for Mange og netop for Almuen allerdyrebarest Anliggender, at dette Princip er et farligt Princip, men det vil man med Rette eller Urette troe at see trænge sig frem, hvis det foreliggende Lovforslag forkastes, og man vil navnlig lægge alle os det til Last, som efter vor Udvikling og vor Stilling ere fjernede fra Almuen. Hvad man end vil sige, vil man betragte denne Sag som en Almues-sag, og den Bevægelse, der vil komme efter Sagen, hvis Lovforslaget forkastes, vil være meget større end den, der er gaaet forud. Da jeg nu troer, at alle større politiske Bevægelser saavidt muligt bør undgaaes, fordi de ikke blot rive vore Kræfter op i indre Kampe, men ogsaa afgive et uhyggeligt Skue for den udenfor staaende Verden og gjerne kunne give Naboer Øyster og Duster, som ellers vilde kunne undgaaes, tillader jeg mig ogsaa af denne Grund indstændigt at anbefale Thinget at overveie Sagen, inden det beslutter sig til at forkaste Lovforslaget. Det kommer ikke mig ved, hvad Indflydelse en Forkastelse af samme vil have paa Regjeringens Stilling